

Dokument nr. 8:81

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om rett til svangerskapspenger for selvstendig næringsdrivende kvinner

Til Stortinget

Bakgrunn

Etter folketrygdloven § 14-13 utbetales svangerskapspenger til gravide som ikke kan fortsette i sitt ordinære arbeid på grunn av at fosteret kan bli utsatt for fare. Stønaden utbetales fram til tre uker før man normalt skal gå ut i svangerskapspermisjon.

Slik bestemmelsen er formulert og blir tolket av Rikstrygdeverket omfatter den kun lønnsmottakere. Selvstendig næringsdrivende kvinner er enten hensatt til sykmelding, til å ta ut ordinær svangerskapspermisjon før tiden, eller til selv å bære det økonomiske tapet ved ikke å kunne fortsette sitt ordinære arbeid. Ingen av disse alternativene utgjør noen tilfredsstillende ordning for denne gruppen kvinner. Samlet sett betyr dette enten at barn av kvinner som er selvstendig næringsdrivende får et dårligere vern enn barn av arbeidstakere, eller at foreldrene får kortere tid sammen med barnet før de må tilbake i arbeid. Dersom kvinnene tar det økonomiske tapet selv er det kvinnepolitisk svært uheldig og fører til at økonomi og livssituasjon kan være bestemmende for fosterets ve og vel.

Det er et like stort behov for vern mot farlig arbeid for foster og mor blant selvstendig næringsdrivende som blant arbeidstakere. I jordbruket innebærer arbeidet ofte innslag av faremomenter i form av tunge løft, fare for fall, spark fra dyr og eksponering av skadelige kjemiske stoffer. Andre selvstendig næringsdrivende vil ha andre ulemper i sin arbeidsdag som kan utgjøre faremomenter. For mange av disse kvinnene vil svangerskapspenger være en god løsning fordi man da vil kunne forsvare økonomisk å leie hjelp til de oppgavene som kan være skadelige.

Praksisen ved de enkelte trygdekontor synes å være noe ulik og enkelte steder tolkes regelverket muligens noe lempelig. Det er imidlertid ingen hold-

bar situasjon og åpner for en svært ulik praksis avhengig av hvor man bor. Andre steder løses problemet med at den gravide blir sykmeldt. En sykmelding kan imidlertid bety at vedkommende senere får forhøyet forsikringspremie ved tegning av forsikring selv om hun i realiteten ikke har pådratt seg noen egentlig skade eller sykdom.

Ordningen med svangerskapspenger krever i dag god dokumentasjon når det gjelder de skadelige arbeidsforholdene. Det er et krav at mor etter lov eller forskrift kan pålegges å slutte i sitt arbeid og at omplassering ikke er mulig. Dokumentasjonen må være underskrevet av lege. På denne bakgrunn er det liten grunn til å tro at ordningen vil bli utnyttet illojalt. Uansett vil kostnadene ved ordningen bli oppveid ved at samfunnet unngår skade på mor eller barn.

Svangerskapspenger beregnes etter de samme regler som sykepenger. For selvstendig næringsdrivende skulle dette bety at man fikk en 14 dagers karanteneperiode før utbetaling. Ved svangerskapspenger er det hensynet til fosteret som må veie tyngst. På denne bakgrunn bør det ikke eksistere en slik karantenetid ved utbetaling av denne støtten og en endring av lovteksten må ta hensyn til dette.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag om en endring av folketrygdloven § 14-13 slik at ordningen med svangerskapspenger blir gjort gjeldende for alle yrkesaktive gravide kvinner.

26. februar 2002